

VISOKI PREDSTAVNIK
EUROPSKE UNIJE ZA
VANJSKE POSLOVE I
SIGURNOSNU POLITIKU

Bruxelles, 16.5.2014.
JOIN(2014) 19 final

ZAJEDNIČKO IZVJEŠĆE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Posebno upravno područje Makao: godišnje izvješće 2013.

SAŽETAK

Od predaje Makaa Narodnoj Republici Kini 1999. godine Europska unija i njezine države članice pomno prate politički i gospodarski razvoj u Posebnom upravnom području Makao slijedeći načelo „jedna zemlja, dva sustava”. U skladu s obvezama danima Europskom parlamentu 1999. godine izdaje se godišnje izvješće o razvoju u Makau. Ovo je 12. takvo izvješće, koje obuhvaća razvoj u 2013.

EU smatra da je načelo „jedna zemlja, dva sustava”, ugrađeno u Temeljni zakon Makaa, nastavilo dobro funkcionirati u 2013. Poštovala su se prava i temeljne slobode stanovnika Makaa. Gospodarska politika nastavila je slijediti načela tržišnoga gospodarstva i vodila se vladavinom prava. Ostvaren je daljnji napredak u promicanju transparentnosti i dobrog upravljanja.

Sustav političkog upravljanja Makaa postao je demokratskiji izravnim biranjem dodatnih zastupnika na izborima za Zakonodavnu skupštinu 2013. EU se nada da će u ovom pogledu biti ostvaren daljnji napredak što će u konačnici rezultirati općim pravom glasa na izborima za predsjednika vlade Makaa i za Zakonodavnu skupštinu. Europska unija želi surađivati s Makaom kako bi ojačala pravosuđe i poboljšala regulatorni i institucijski okvir za poslovanje.

Bilateralni odnosi između EU-a i Makaa nastavili su se produbljivati. Godine 2013. EU i Makao proslavili su 20. godišnjicu stupanja na snagu Sporazuma o trgovini i suradnji. Godišnjicu je obilježio posjet predsjednika Europske komisije Joséa Manuela Barrosa Makau u studenome 2013. Trgovinski i investicijski odnosi znatno su se proširili i uglavnom su bili bez problema. EU i Posebno upravno područje Makao potpisali su horizontalni sporazum o zračnim uslugama stvorivši pravni okvir na razini EU-a za razvoj odnosa u civilnom zračnom prometu s Makaom.

POLITIČKI RAZVOJ

Chui Sai On je 2013. ušao u četvrtu godinu svojeg mandata kao predsjednik vlade Posebnog upravnog područja Makao. Strateški prioriteti vlade i dalje su diversifikacija gospodarstva, jačanje regionalne suradnje s deltom Biserne rijeke, razvijanje odnosa sa zemljama portugalskoga govornog područja i bavljenje pitanjima kvalitete života.

U godišnjem predstavljanju svoje politike Zakonodavnoj skupštini 15. studenoga 2013. predsjednik vlade rekao je da je uz snažnu podršku središnje vlade i udruženim naporima vlade i stanovnika Makaa regija prevladala unutarnje i vanjske poteškoće, što je dovelo do postojanog društvenog, političkog, gospodarskog i kulturnog razvoja.

Držeći se pri stvaranju politike načela „ljudi ispred svega”, vlada Makaa potrudila se poboljšati politike u područjima koja utječu na blagostanje stanovnika i potiču gospodarsku diversifikaciju. Predsjednik vlade naglasio je potrebu da se poboljša javna uprava, odgovornost, transparentnost i zaštita slobode tiska te da se ojača vladavina prava.

Ostvaren je i postepeni napredak u političkim reformama na izborima za Zakonodavnu skupštinu održanima 15. rujna 2013. Broj članova Zakonodavne skupštine povećan je s 29 na

33, pri čemu su dva nova mjesta pripala predstavnicima dviju novih geografskih izbornih jedinica, a druga dva neposredno biranim predstavnicima dviju novih funkcionalnih izbornih jedinica (predstavnicima interesnih skupina gospodarskog sektora, radnika, stručnjaka, socijalne skrbi, obrazovanja, kulture i sporta). Birači Makaa izabrali su predstavnike za 14 od 33 mjesta u Skupštini. Bio je to skroman ali pozitivan iskorak u jačanju demokratskog puta vlade Posebnog upravnog područja Makao.

Budući da se zakonodavstvom Makaa ne predviđa da političke stranke određuju pojedinačne kandidate, kandidati se nominiraju na izbornim listama. Ukupno se 145 kandidata natjecalo na 20 lista, boreći se za glasove 277 153 registriranih birača. Predizborna kampanja trajala je dva tjedna prema strogim pravilima, a nadziralo ju je izorno povjerenstvo. Iznesene su optužbe da povjerenstvo nije bilo u potpunosti nepristrano. Ured državnog odvjetnika predložio je provjeru uloge povjerenstva i produljenje predizborne kampanje s dva na četiri tjedna.

Od registriranih birača u Makau 55 %, tj. 151 881 osoba, izašlo je na izbore, što predstavlja pad od 5 % u usporedbi s 2009., a ujedno je i najniži odaziv na izbore od 2001. Kandidati skloni sadašnjoj vlasti osvojili su 23 mjesta (12 iz geografskih i 11 iz funkcionalnih izbornih jedinica), odnosno većinu. S obzirom da predsjednik vlade izravno imenuje sedam dodatnih predstavnika, vlada može računati na podršku gotovo svih članova Skupštine.

U ožujku 2013. Odbor za ljudska prava Ujedinjenih naroda (UNHRC) provjeravao je ratifikaciju Makaa Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima. U svojim zaključcima Odbor je pozvao vladu Posebnog upravnog područja Makao da u roku od godine dana predloži vremenski plan za prijelaz na izborni sustav koji će se temeljiti na općem i jednakom pravu glasa i osigurati svim građanima da glasaju i kandidiraju se na izborima. EU podržava taj cilj.

Uzevši sve u obzir, u 2013. u Makau se poštovala sloboda izražavanja. Pojedinci su se mogli slobodno izražavati bez ograničenja, a u tiskanom i elektroničkim medijima mogla su se čuti različita mišljenja. Za vrijeme predizborne kampanje mediji u Makau širili su informacije o izborima i političkim platformama različitih izbornih lista i podizali svijest javnosti o pitanjima koja valja rješavati. I dalje su postojale određene sumnje u vezi slobode tiska i vladine politike kojom se uređuje pristup novinara informacijama vlade. U dva slučaja hongkonškim novinarima iz oporbenih medija, kao što je Apple Daily, nije bio dopušten ulazak u Makao. Društveni su mediji ipak mogli slobodno djelovati i dinamično su se razvijali.

Posebnu je pozornost trebalo posvetiti promicanju transparentnosti i dobrom upravljanju, čemu u prilog govori nekoliko istaknutih slučajeva korupcije. Godine 2013. Komisija za borbu protiv korupcije (CCAC) izvijestila je da je 2012. obradila 1 279 slučajeva, uključujući 852 nove pritužbe, što predstavlja povećanje od 8 % u usporedbi s prethodnom godinom. Državno odvjetništvo pokrenulo je istragu u 183 slučaja, što je 71 slučaj više nego 2011. i nastavak uzlaznog trenda započetog 2010. Gotovo 60 % slučajeva zabilježenih 2012. prijavili su podnositelji koji su dali na raspolaganje svoje osobne podatke. To pokazuje da su građani spremniji nego prije prijaviti kaznena djela i da su svjesniji svojih prava.

GOSPODARSKI RAZVOJ

Gospodarstvo Makaa ostvarilo je snažan rast s 9,1 % u 2012. na 11,9 % BDP-a u 2013. godini. Pokretač tog rasta uglavnom je bio jak izvoz usluga povezan sa sektorom turizma i igara na sreću. Investicijski izdaci također su se solidno povećali zahvaljujući gradnji novih hotela i razvoju državne stanogradnje. Inflacija je ostala relativno visoka i iznosila je 5,5 %¹. Razlog je bio inflacijski pritisak viših uvoznih cijena robe i žive gospodarske aktivnosti.

Turizam se dobro razvijao tijekom 2013.: broj gostiju dostigao je 29,3 milijuna, što je 4,6 % više nego prethodne godine. Iz kontinentalne Kine došlo je 63,5 % turista, dajući glavni zamah snažnom gospodarskom rastu Makaa. Prihodi od igara na sreću zabilježili su 2013. jak rast od 18,6 % i iznosili su 360 milijardi MOP². Makao je zadržao položaj najvećeg svjetskog tržišta kasina koji drži od 2006. godine.

Iskorištavajući turizam povezan s igrama na sreću, Makao je nastavio razvijati sektor konferencija i izložaba te kreativnu i kulturnu industriju. Bio je domaćin nekoliko sajмова, konferencija i događanja na novim područjima kao što su automobili, jahte, zrakoplovi, okoliš i medicinska istraživanja. Vlasnici kasina izgradili su luksuzne trgovačke centre i uveli mnoštvo zabavnih sadržaja da bi privukli turiste. Mnogi drugi azijski gradovi i dalje smatraju Makao primjerom priče o uspjehu.

Smatra se da će se sektor turizma i igara na sreću u Makau nastaviti razvijati u godinama koje dolaze. U 2013. gradilo se 10 novih hotela s oko 4 300 soba. Vlada je zaprimila na odobrenje dodatnih 18 zahtjeva za gradnju hotela s 18 500 soba. Tim novim kapacitetima nadopunit će se postojećih 26 000 hotelskih soba u Makau, što znači da će se do 2018. hotelski kapaciteti gotovo udvostručiti i dostići 49 000 soba.

Kako bi upravljala rastom sektora igara na sreću, vlada je ograničila broj kockarskih stolova. Krajem 2012. dostignuta je gornja granica od 5 500 kockarskih stolova. Vlada je 2013. odlučila odobriti 250 novih kockarskih stolova dvama vlasnicima kasina za njihova novouređena kasina. Zadržala je politiku prema kojoj se novi kockarski stolovi odobravaju razmjerno ponudi drugih sadržaja (primjerice mogućnosti kupnje, konferencije, zabavne priredbe itd.) koju ima novi kasino. U svjetlu strelovitog rasta industrije igara na sreću, Makao je poduzeo znatne napore da taj sektor stavi u odgovarajuće okvire i da ispuni standarde Radne skupine za financijske mjere (FATF). Europska unija potiče vlasti Makaa da izvrše sve potrebne napore kako bi poduzele mjere protiv rizika koje sa sobom donosi sektor igara na sreću i spremna je uključiti se u dotičnu razmjenu iskustava.

Usprkos naporima vlade, gospodarska struktura Makaa proteklih godina nije postala mnogo raznolikija. Zbog igara na sreću BDP je porastao s 32,3 % u 2009. na 45,9 % u 2012.³

¹ Svi gospodarski pokazatelji koji se odnose na gospodarstvo Makaa službene su statistike koje je objavila Služba za statistiku i popise vlade Posebnog upravnog područja Makao.

² Izvor: Ured za koordinaciju i nadzor igara na sreću vlade Posebnog upravnog područja Makao

³ Izvor: Služba za statistiku i popise vlade Posebnog upravnog područja Makao

Četvrtina ukupne radne snage bila je zaposlena u industriji igara na sreću i zabavnoj industriji. Kad je riječ o poreznim prihodima, vlada se uglavnom oslanja na poreze na igre na sreću. Vlasnici kasina plaćaju 35 % svojih bruto prihoda od igara u obliku poreza na igre na sreću, što je 2013. činilo 81 % poreznih prihoda Makaa⁴.

S obzirom na jak rast sektora igara na sreću 2013. godine, Makao se borio s nezadovoljavajućim ljudskim resursima. Većinu je godine stopa nezaposlenosti bila izrazito niska na 1,8 %. Zbog toga se Makao uvelike oslanjao na strane radnike i stručnjake kako bi mogao zadovoljiti sve veće potrebe gospodarstva. Broj stranih radnika – i radnika koji nisu makaovskog podrijetla, ali borave u Makau na temelju vize ili radne dozvole i radnika koji prelaze granicu zbog posla – dostigao je do kraja 2013. povijesni rekord od 137 838 osoba, što je 37 % ukupne radne snage. Dok su predstavnici gospodarskog sektora tražili fleksibilniji režim uvoza radnika kako bi se doskočilo manjku radne snage, sindikati su inzistirali da se zadrže protekcionističke mjere koje idu na ruku lokalnim radnicima i da se neka ključna radna mjesta, kao što su krupjei u kasinima, čuvaju za lokalno stanovništvo. U predstavljanju svoje politike za 2014. predsjednik vlade Makaa potvrdio je da će vlada zadržati sadašnju politiku davanja prednosti stanovnicima Makaa pri traženju posla i zajamčio je da stranci neće moći raditi kao krupjei.

U listopadu 2013. vlada Makaa provela je svoje prvo javno savjetovanje o minimalnoj plaći za određena zanimanja. U savjetovanju se predlaže minimalna plaća za dva zanimanja – zaštitare i nadstojnike zgrada koje zapošljavaju poduzeća za upravljanje imovinom. Makao je jedino upravno područje Narodne Republike Kine koje nema zakonom utvrđenu minimalnu plaću.

S obzirom na mogućnosti gospodarske diversifikacije koje nudi, regionalna integracija predstavlja prioritet vlade. Važan instrument ostao je i dalje Sporazum o bliskom gospodarskom partnerstvu (CEPA) između Posebnog upravnog područja Makao i kontinentalne Kine, kojim će se do kraja 2015. u potpunosti liberalizirati trgovina. Obje su strane 30. kolovoza 2013. potpisale Dodatak X. koji će poboljšati pristup makaovskih poduzeća u 28 uslužnih sektora i podsektora u kontinentalnoj Kini. Od početka provedbe 2004. pa do kraja srpnja 2013. ukupno je izdano 435 certifikata za pružatelje usluga iz Makaa. U okviru CEPA-e postoje 383 nove mjere liberalizacije za trgovinu uslugama.

Razvoj posebne gospodarske zone na otoku Hengqin u gradu Zhuhai, susjednom gradu Makaa na kopnu, pozitivan je rezultat suradnje s pokrajinom Guangdong na temelju okvirnog sporazuma o suradnji između Guangdonga i Makaa. Industrijski park Makao-Guangdong na otoku Hengquin privukao je veliko zanimanje poduzeća s kopna i stranih poduzeća. Ukupno je primljeno 89 zahtjeva za obavljanjem gospodarske djelatnosti u industrijskom parku, uglavnom u sektoru turizma, visoke tehnologije, kulture, medicinske opreme i financijskih usluga. Novi kampus Hengquin Sveučilišta Macau dovršen je 20. srpnja 2013. Iako je smješten na kineskom kopnu, novi kampus Sveučilišta Macau bit će pod nadležnošću vlasti Posebnog upravnog područja Makao.

⁴ Izvor: Ured za financijske usluge vlade Posebnog upravnog područja Makao

Makao i dalje iskorištava svoju ulogu središta za suradnju i trgovinu između Kine i zemalja portugalskoga govornog područja. U 2013. održano je nekoliko velikih događaja. Najznačajniji je bila četvrta ministarska konferencija Foruma za gospodarsku suradnju između Kine i zemalja portugalskoga govornog područja od 5. do 6. studenoga.

SURADNJA IZMEĐU EU-A I MAKAA

Godine 2013. EU i Makao proslavili su 20. godišnjicu stupanja na snagu Sporazuma o trgovini i suradnji između EU-a i Posebnog upravnog područja Makao. Vrhunac obilježavanja godišnjice bio je posjet predsjednika Europske komisije Joséa Manuela Barrosa 23. studenoga. Predsjednik Barroso susreo se s predsjednikom vlade Chui Sai Onom i drugim članovima vlade Posebnog upravnog područja. Zajedno s predsjednikom vlade održao je govor na svečanoj javnoj konferenciji i otvorio izložbu fotografija glavnih gradova EU-a. Makaovska pošta izdala je povodom godišnjice dvije posebne poštanske marke.

Zajednički odbor osnovan u okviru bilateralnog sporazuma između EU-a i Makaa sastao se u Makau 15. studenoga 2013. Odbor je razmatrao pozitivan ukupni razvoj bilateralnih odnosa od stupanja sporazuma na snagu. Cvjetala je trgovina, a razvijen je i širok spektar aktivnosti suradnje u područjima od pravnih poslova do obrazovanja, istraživanja i izobrazbe konferencijskih prevoditelja. Odbor je također raspravljao o suradnji u pogledu poreznih pitanja, uzimajući u obzir međunarodne trendove pri automatskoj razmjeni informacija između poreznih tijela. Pitanja povezana sa zaštitom intelektualnog vlasništva i javnom nabavom, uključujući i Sporazum o javnoj nabavi (GPA) WTO-a, kao i tema regionalne integracije, također su bili na dnevnom redu. Postoji obostrani interes za suradnju u novim područjima kao što su kultura, kreativna industrija i zaštita okoliša. Vlada Makaa predložila je daljnje aktivnosti u području pravne suradnje, zaštite okoliša, borbe protiv trgovine ljudima te kulturne i kreativne industrije.

EU i Posebno upravno područje Makao potpisali su horizontalni sporazum o određenim aspektima usluga u zračnom prometu na svečanosti 23. studenoga 2013. Svečanosti potpisivanja prisustvovali su predsjednik makaovske vlade Chui Sai On i predsjednik Europske komisije José Manuel Barroso. Sporazumom će se vratiti pravna sigurnost u 15 postojećih bilateralnih sporazuma o uslugama u zračnom prometu između Makaa i pojedinačnih država članica EU-a kao i stvoriti zdrava osnova za razvoj odnosa u zračnom prometu između EU-a i Makaa.

Bilateralna trgovina između EU-a i Makaa znatno se povećala 2013. Ukupna bilateralna trgovina porasla je za 28,3 % i dostigla 656,5 milijuna EUR⁵. Izvoz EU-a u Makao narastao je za 37 % na 542 milijuna EUR, jer se potražnja Makaa za uvozom povećala zbog snažnog gospodarstva. EU je pretežno izvezio zrakoplove, kožne proizvode i pića (uglavnom vino). Uvoz EU-a iz Makaa ostao je stabilan na 114,5 milijuna EUR. EU je 2013. u trgovini s

⁵ Izvor: Eurostat (baza podataka Comext).

Makaom zabilježio višak od 428 milijuna EUR. Udio EU-a u uvozu Makaa iznosio je 23 % 2013., što ga nakon Kine čini njegovim drugim uvoznim dobavljačem⁶.

Makaovsko-europska gospodarska komora osnovana je 2013. Predsjednik Europske komisije Barroso bio je službeno prisutan na njezinu otvaranju 23. studenoga. Prije osnivanja Makaovsko-europske gospodarske komore, Europska gospodarska komora u Hong Kongu omogućila je sudjelovanje EU-a na dva posebno važna godišnja događanja u Makau: Investicijskom forumu Makaa te forumu i izložbi Makaa za međunarodnu suradnju pri zaštiti okoliša. Zajednički paviljon EU-a na ta dva događanja pružio je poduzećima iz EU-a dobru priliku da se predstave javnosti. Ta dva događanja također su bila dobra platforma za umrežavanje s posjetiteljima iz kontinentalne Kine.

Nakon što je pokrenut u prosincu 2012. godine, akademski program između EU-a i Makaa organizirao je svoje prve aktivnosti. U okviru programa kojim upravlja konzorcij koji vodi Sveučilište Macau organizirani su različiti seminari, zatim velika konferencija za obilježavanje 20. godišnjice bilateralnog sporazuma između EU-a i Makaa, organizirano je nekoliko događanja povodom posjeta predsjednika Barrosa i uspješna simulacija sastanka Europskog vijeća „Model EU”.

EU i Makao nastavili su osposobljavati dvojezične konferencijske prevoditelje za kineski i portugalski jezik na temelju Memoranduma o razumijevanju potpisanog 2012. Prevoditelji su pet mjeseci imali obuku u Makau i Bruxellesu.

U prosincu 2012. u sjedištu Europske komisije otvorena je izložba fotografija o Makau nazvana „Bridging Time”. Izložba je produžena do lipnja 2013.

EU će nastaviti njegovati svoje odnose s Posebnim upravnim područjem Makao, proširiti gospodarske i trgovinske veze, poboljšati suradnju s poslovnim sektorom i civilnim društvom te promicati mobilnost i razmjenu sa stanovnicima Makaa. Glavni su prioriteti za 2014. pravna suradnja, zaštita okoliša, borba protiv trgovine ljudima, kulturna razmjena i akademska suradnja. Kao dio suradnje s Makaom s ciljem diversifikacije njegova gospodarstva, EU je predložio dijalog o regulatornom okviru za olakšavanje trgovine i ulaganja, uključujući teme kao što su tržišno natjecanje, javna nabava, regulatorni postupci i prava intelektualnog vlasništva. EU također želi surađivati s Makaom na promicanju poslovnih interesa EU-a u posebnoj gospodarskoj zoni Hengqin i drugim istaknutim gospodarskim inicijativama.

⁶ Izvor: Služba za statistiku i popise vlade Posebnog upravnog područja Makao.